

KLUB BOŠNJAKA GRADSKOG VIJEĆA GRADA STOCA

Stolac, 22. 5. 2024.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, **Nermin Nikšić**, premijer premijer@fbihvlada.gov.ba

Federalno ministarstvo prostornog uređenja, **Željko Nedić**, ministar info@fmpu.gov.ba

Federalno ministarstvo kulture i sporta, **Sanja Vlasisavljević**, ministrica
Sanja.Vlasisavljevic@fmks.gov.ba, ured@fmks.gov.ba

Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa u Federalnom ministarstvu kulture i sporta, **Robert Stergar**, direktor (zavod@fmks.gov.ba)

Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, **Ramo Isak**, ministar kabinet@fmup.gov.ba

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine, članovi Komisije
info@kons.gov.ba

Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica, **Nerin Dizdar**, ministar
kabinet@fmroi.gov.ba

Grad Stolac, **Stjepan Bošković**, gradonačelnik grad@stolac.gov.ba, dbabic@eregistar.ba

PREDMET: ZAHTJEV ZA PODUZIMANJE HITNIH MJERA POVODOM RUŠENJA NACIONALNOG SPOMENIKA "ĆUPRIJA" (POZNATOG I KAO INAT ĆUPRIJA) U STOCU

Povodom rušenja čeonog zida na nacionalnom spomeniku Ćuprija (Inat-ćuprija) u Stocu obraćamo Vam se sa zahtjevom da neodložno poduzmete:

1. uvid u stanje nacionalnog spomenika i stručno vještačenje o razlozima rušenja, kao i utvrđivanje neposrednog povoda i eventualno odgovornih lica;
2. hitne mjere prevencije daljeg propadanja kako intaktnih ostataka čeonog zida, tako i ulomaka koji se nalaze u rijeci Bregavi, uz provodjenje odgovarajućih stručnih metoda njihove dokumentacije, obilježavanja i snimanja.
3. osiguranje ugroženog prostora od daljeg urušavanja i ugrožavanja ljudskih života i materijalnih dobara odgovarajućim fizičkim mjerama i privremenim režimom saobraćaja.

Takodjer zahtijevamo da, u skladu sa vašim nadležnostima i obavezama koje proističu iz Zakona i Annexa 8, odmah, nakon poduzimanja hitnih mjera, osigurate financijske, tehničke, administrativne i druge mjere potrebne za neodložnu izradu detaljne dokumentacije i sanaciju nacionalnog spomenika metodom restauracije srušenih dijelova, kao i eventualnim

otklanjanjem nedostataka u intaktnoj strukturi mosta ukoliko vještačenjem bude utvrđeno da pri rekonstrukciji čeonih zidova u toku posljednje restauracije mosta, koju je vodio Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog nasliedja u Federalnom ministarstvu kulture i sporta, nisu korišteni odgovarajući materijali i metode koje su specifične za mostove gradjene u 16. stoljeću. Smatramo da je neophodno izvršiti uvid u dokumentaciju o restauraciji koju je Zavod bio obavezan voditi, čuvati u svojoj arhivi i učiniti javno dostupnom (u skladu sa odredbama člana 16 Venecijanske povelje iz 1964.), a posebno snimak stanja prije restauracije, projekat restauracije, gradjevinski dnevnik, gradjevinsku knjigu i zapisnike stručnog nadzora.

U prilogu dostavljamo fotografije napravljene 22. 05. 2024. godine, neposredno nakon saznanja o rušenju mosta.

Obrazloženje

Ujutro 22. 05. 2024. godine utvrdili smo da je u toku prethodne noći, ili u ranim jutarnjim satima čeonni zid nacionalnog spomenika Ćuprija (poznatog i kao Inat ćuprija) u Stocu djelimično srušen. Rušenje čeonog zida značajno ugrožava cijelu strukturu nacionalnog spomenika i predstavlja opasnost za živote ljudi koji most koriste. S obzirom na vezanost gradjana Stoca za njihovo kulturno nasliedje i s obzirom da je Ćuprija jedan od rijetkih spomenika koji je izdržao različite pritiske, poplave, zemljotrese i ratove, u Stocu vlada uznemirenost i zbunjenost. Mi smo pokrenuli mehanizme formalnog i neformalnog utvrdjivanja neposrednog povoda za rušenje, ali je neophodna uključenost zvaničnih tijela i službi u taj postupak, kako u Federaciji Bosne i Hercegovine, koja je nadležna prema Annexu 8 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, tako i u Gradu Stocu.

Ćuprija je proglašna nacionalnim spomenikom u okviru *Odluke o Prirodno-graditeljskoj cjelini – Korito Bregave sa mlinicama, stupama i mostovima, općina Stolac*, Br. 02-6-993/0318. oktobra 2003. godine, koju je Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika donijela na svojoj sjednici od 7.-11. oktobra 2003. godine. U obrazloženju te odluke Ćuprija je opisana kao najstariji most u Stocu, s mogućnošću da je nastao u srednjovjekovnom razdoblju prije sredine 15. vijeka, što ga čini potencijalno najstarijim mostom u Bosni i Hercegovini. U odluci je naglašeno da je most izuzetno stabilna gradjevina, koja je uz manje popravke sačuvala intaktnost zahvaljujući graditeljskim rješenjima, a posebno relativno uskim i veoma izduženim stubovima mosta, čiji oštri završeci, prema uzvodnoj, i nepravilno otupljeni kontrafori, prema nizvodnoj strani, izvijaju ispod osnovne konture objekta jače nego u ma kom drugom primjeru u regiji. (...) Most nema vijenaca ni korkaluka, već sami čeonni zidovi nadvisuju stazu na mostu toliko da ujedno formiraju i ogradu(...) U odluci je zaključeno da "iako najstariji od svih stolačkih mostova, on je i danas najstabilniji i najčvršći most u ovom gradu." Imajući u vidu navedenu stručno zasnovanu elaboraciju, dodatno smo zabrinuti kako je bilo moguće da bude izazvano rušenje čeonog zida. Imajući u vidu da je ograda sastavni dio konstrukcije koju čine čeonni zidovi i da nije napravljena kao od nje odvijeni korkaluk,

zabrinuti smo da rušenje koje se desilo noćas može značiti rizik od daljeg rušenja tog nacionalnog spomenika.

Most, se nalazi u I zoni zaštite nacionalnog spomenika, za koju su odlukom Komisije, između ostalog, utvrdjene sljedeće obaveze i mjere zaštite:

U članu II:

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna je osigurati pravne, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu, konzervaciju, restauraciju, prezentaciju i rehabilitaciju nacionalnog spomenika.

Vlada Federacije dužna je osigurati sredstva za izradu i provedbu potrebne prostorno-planske dokumentacije na nivou izvedbenog plana za nacionalni spomenik.

U članu III:

- *Dopušteni su isključivo konzervatorsko-restauratorski radovi, radovi na rekonstrukciji izvornih objekata ili njihovih izvornih dijelova, radovi koji će da osiguraju održivu upotrebu objekata, radovi na redovnom održavanju objekata prirodno-graditeljske cjeline, uključujući i one radove čiji je cilj prezentacija nacionalnog spomenika, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo) i uz stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležna služba zaštite);*
 - *Nije dopušteno izvođenje radova koji bi mogli ugroziti nacionalni spomenik, odnosno izgradnja novih objekata u zoni nacionalnog spomenika, nadogradnja, proširivanje i slični radovi na postojećim objektima;*
 - *Nije dopuštena sječa niskog i visokog rastinja, izuzev sanitarne sječe ili sječa stabala koja ugrožavaju stabilnost i konstrukciju objekata;*
 - *Nije dopušteno postavljanje privremenih objekata ili stalnih struktura čija svrha nije isključivo zaštita i prezentacija nacionalnog spomenika;*
 - *Prilikom rekonstrukcije, restauracije, konzervacije i redovnog održavanja objekata prirodno-graditeljske cjeline obavezno sačuvati izvorni izgled i tip krovne konstrukcije objekata, koristiti izvorne materijale uz primjenu izvornih tehnika;*
 - *Sve primijenjene metode i stepeni intervencije moraju biti čitljivi;*
- (...)

Istim članom dispozitiva nalaže se:

- *Izrada preliminarne snimke postojećeg stanja kojim će se utvrditi stanje i oštećenja objekata prirodno-graditeljske cjeline;*
- *Izvođenje radova hitnih mjera zaštite na najugroženijim objektima (rekonstrukcija i restauracija krovne konstrukcije, zamjena oštećenih dijelova krovne konstrukcije, injekciranje strukturalnih pukotina i sl.);*
- *Izrada detaljnog snimka postojećeg stanja prirodno-graditeljske cjeline kojim će se utvrditi postojeće stanje objekata u pogledu stepena očuvanosti izvorne strukture i izgleda, tačan stepen oštećenja svakog pojedinog objekta, te uzroci devastacije objekata i vrijednosti prirodno-graditeljske cjeline;*
- *Izrada projekta konzervacije, restauracije i revitalizacije na osnovu projekta snimka postojećeg stanja;*
- *Konzervacija i restauracija objekata prema projektu konzervacije;*
- *Izrada programa i plana održavanja objekata prirodno-graditeljske cjeline uz definiranje organizacije koja će biti zadužena za provođenje navedenog programa; - Izrada programa revitalizacije nacionalnog spomenika.*

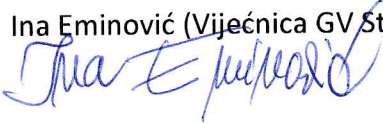
U uvjerenju da će službe nadležnih ministarstava i nadležne inspekcijske službe u Vladi Federacije reagirati propmptno i već danas ili sutra pokrenuti neodložne mjere utvrđivanja stanja i zaštite od daljeg propadanja, Srdačno vas pozdravljamo.

POTPISNICI:

1. Adnan Frenjo (Vijećnik GV Stolac)

2. Ina Eminović (Vijećnica GV Stolac)

3. Esad Omanić (Vijećnik GV Stolac)

4. Alis Boloban (Vijećnik GV Stolac)

5. Timur Haračić (Vijećnik GV Stolac)

Stolac, 22.05.2024. godine